AFGHAN GERMAN ONLINE
http://www.afghan-german.com
http://www.afghan-german.de
افغان جرمن آنلاین

مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

پوهاند بشیر احمد زکریا
ژباړه: رحمت آریا

۲۰۱۹/۰۱/۲۴

د افغانستان دائـمي بې طرفي

خـېړنيزه رساله

لومړۍ برخه

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکې په ځیر و لولـئ

د سویټزرلنډ نقشه

Note: The cover page image and the map of Afghanistan and ethnical map of Switzerland are borrowed from Google.com. Thanks Google.

یادونه : د کتاب د پوښ انځور، د افغانستان نقشه او د سویټزرلنډ د هېـواد اتـنیکي نقشه له ګوګل ډاټ کام څخه پور شوي ده. مننه ګوګل.

د افغانستان پرګنې باید
د هېـواد د دائـمي بې طرفۍ
په لاره کې کار وکړي
څکه دا د راتلونکي سولې او ددوی د کورنیو
د خوندیتابـۀ لپاره یوازینۍ لاره ده

لیکوال :
پوهاند بشیر احمد زکریا
دائمی پوهاند او خاص لکچرر
د کولمبیا پوهنتون، کالج آف فیزیشنز اینډ سرجنز

همکار لیکوالان :
ډاکټر حبیب احمد زکریا – د انتروپولوژی ډاکټر – د سوربون پوهنتون – فرانسه
ډاکټر نجیب احمد زکریا - Psychotherapist رواني تحلیل » د سوربون پوهنتون – فرانسه «
پ. عثمان زکریا – د ټولنیزو علومو لیسانسه «تأریخ – د کابل پوهنتون »
ډاکټر امیر. ا. زکریا د زړۀ جراح، «د جان هاپکینز پوهنتون»
ډاکټر فیض احمد زکریا – نړی وال حقوق «د سوربون پوهنتون – فرانسه»

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکې په ځیر و لولـئ

بسم الله الرحمن الرحیم

سریزه

تأريخ د ټولنيزو علومو يوازينی علم دی چې له موږ، **د افغانستان خلکو**، سره مرسته کوي چې له تجاربو ئـې داسې يوه لاره ومومو چې ځانونه د رواني وينې تويدني له دوام او د خپلو کورنيو د غږو د له لاسه ورکولو له بهير څخه چې پای نـۀ لري وژغورو. د تأريخ د فلسفي او د نولسمې پېړی د تأريخ په څـېړنې کې زما سابقې او په دې اړوند زما ليکنو ته په کتو مې دا اړينه وبلله چې د نولسمې پېړی د يوې ډېرې له اهميته ډکې پيښې په باب د يوۀ شي په لټه کې سم.

په ۱۷۷۶ – ۱۷۸۷ ز کلونو کې د امريکا د متحده ايالاتو په تأسيس، د امريکا د استقلال د اعلاميې په خپرېدلو او د امريکا د اساسي قانون له تدوين سره جوخت انسانان د خپلو خدای ورکړيو فطري حقوقو د ترلاسه کولو، د ټولو انسانانو لپاره د ژوندانـۀ د نـۀ بېلـېدونکو حقوقو او د خپلواکۍ او سمسورتيا د موندلو په لټون کې سول. د امريکا له انقلابه وروسته د فرانسې انقلاب رامنځته سو، د دې فرانسوي انقلاب پايله په فرانسه کې په نـۀ تمېدونکو وينو تويولو او په ۱۷۸۹ – ۱۷۹۹ز کال کې د فرانسې د پرګنو د ژوندانـۀ په ګډوډولو واوښتله. دا ټولې پېښې د منځنيو پيړيو د تيارۀ پړاو د دروازو له تړل کېدلو او په اروپا کې د «عصرالعقل» او «عصر الـتـنوير» د دروازو له پرانيستل کېدلو سره سم رامنځته سوي دي.

د ۱۸۰۰ز کلونو له پيل سره سم د فرانسې د انقلاب ټولې ښې موخې د ناپيليون د خپلسريو او د فرانسوي «نشنليزم» له کبله تحريف سوې. فرانسوي امپراتورۍ د فرانسې د لومړي انقلاب ځای ونيوۀ او ناپيليون د اعلی ستړواک او مطلق العنانه واکمن په توګه راڅرګند سو. ناپيليون د خپل نـۀ مړيدونکي حرص په کړس کې د اروپا ټوله لويه وچه د جګړې په لوی ډګر بدله کړله. کله چې ناپيليون پوه سو چې روسيه د خپل آرمان د ترسره کولو يعنې د اروپايي فدراسيون د جوړولو په لټه کې ده او روسيه به تر خپلې اداري لاندې ستړواکۍ او خپلواک سلطنتونه سره راټول کړي نو ناپيليون په لنډ وخت کې مخ روسيې ته واړاوۀ او د خپل ۵۰۰۰۰۰ کسيز لښکر په مټ ئـې روسيه ونيوله. روسيې په خپل ځمک سوځوونکي سياست او هم د روسيې خورا سخت ژمي د ناپيليون د لښکر دوه پر دريمه برخه تس نس کړله؛ په دې حال کې د آسترپا د ستړواکۍ د باندنيو چارو وزير شهزادګي ميترنيخ اوضاع له نـېږدو څارله او کله چې موقع په لاس ورغله نو له سترې برتانيې، پروس او روسيې سره په ګډ ائـتلاف کې ئـې ناپيليون مات کړ او د ايلبا ټاپو ته ئـې تبعيد کړ؛ ناپيليون د خپلې دويمې هڅې په لړ کې ناکام سو او دا ځل ولينګټن خپلې انګليسي مستعمرې ته د پاسيفيک په سمندر کې د هيلينا ټاپو ته تبعيد کړ.

د آستريا د ستړواکۍ Austrian Empire د باندنيو چارو وزير ميترنيخ په ۱۸۱۳ز کال کې په ويانا کې د سولې کنفرانس په دې موخې پيل کړ چې اروپا يو ځل بيا د تاندې ساه په اخيستلو پياوړې سي او هم د لومړي ناپيليون په لاس د اروپا له دومره ورانۍ وروسته وکولای سي په اروپا کې ځواک – انډول له سره په تعادل کې راولي.

ما دوه کاله د وين Vienne Congress د کانګرس په باب د دې هېـواد آرشيفونه، خپارۀ سوي کتابونه، ليکونه او د نوموړي کانګرس په هکله مقالې وڅـېړلې، د دغو څـېړنو په لړ کې ما ته په ۱۸۱۴ز کال کې د ويانا د جوړ سوي کانګرس په باب چې د ۱۸۱۵ز کال د جون تر مياشتې پورې ئـې دوام وکړ يو **ستر راز** په لاس راغی. دا کتاب به د نولسمې پېـړی د يوې ډېرې مهمې پېـښې له مخې پرده ليرې کړي.
موږ به د دسيسو، شخصيتي تصادماتو، جوړ جاړيو او د **«سويس د دائـمي بې طرفۍ»** پر اهميت باندې له هغـۀ مهاله تر ننه د برغولي اېښودلو له غوړچاڼ وروسته چې د **«نړۍ والې سولې»** له ارزښتناک مفهوم سره ډېر نـېږدې او ټينګ تړاو لري ددغو اسرارو له مخې پرده ليرې کړو. دغه مفهوم د څه باندې دوه سوه کالو لپاره د ديپلوماسۍ او سياست بازيو په پراخه کړۍ کې د پټ پټانو په لومه کې پټ او د سياست په تيارو خونو کې چوپه خولـۀ په تورتم کې ساتل سوی دی. نړۍ واله سوله په خپل هراړخيز او آرماني اړخ کې هغه نښرغانده يا پديده وه چې په لرغونو مهالونو کې د لرغوني مهال پيغمبر «يعنی سليمان عليه السلام» له وخته نيولې بيا تر يوناني ښاري

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې ښې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ

دولتونو پورې، بیا تر ستروالکیو، پادشاهیو او د ګډو دولتونو تر فدارسیونونو پورې ټول له یوې مخې د نړۍ والي سولې په لټه کې ول.

د دغهٔ کتاب په راتلونکو څپرکیو کې چې په ساده ژبه لیکل سوی لوستونکی به پوه سي چې د دغهٔ «ستر راز» اهمیت په څه کې پروت دی او د سیاست د نړۍ ځواکمنو شخصیتونو او دولتونو ولې د هغهٔ له په رسمیت پېژندلو څخه نټه کړې ده؟ ولې د «نړۍ والي سولې» مفهوم له لوګي او باروتو ډکې فضا کې د شرګډې ځانغوښتني او د بې حد او حصره بشري ځواک غوښتنې په تورتم کې له شک او ناباوریو سره مخامخ سوی دی.

ډالی

په ساده ژبې لیکل سوې دا «رساله» د افغانستان ټولو پرګنو ته چې د بېلابېلو قومونو او مذهبونو له ګلبڼ څخه جوړې سوې دي ډالۍ کوم، دا هماغه هېواد دی چې ستر ښتن ورته د آسیا د خطرناکو څلور لارو په منځ کې ځای ورکړی دی. ښایي د چا ذهن کې دا پوښتنه پیدا سي چې «ولې»؟ او یا هم ښایي ووایي چې الله ج د خپل ذاتیه لایتناهي حکمت په لړ کې ورته کوم «**بیِّنهٔ دلیل**» درلودلی دی؟ تاسو به د دې رسالې په لړ کې د همدغهٔ «بیِّنهٔ دلیل» لپاره داسي یوه بېخچنه شرحه ومومئ چې د تأریخي پېښو، غولوونکو ډیپلوماتیکو وړاند وېینو، جغرافیوي، ټولنیزو او تأریخي اړخونو پر بنسټ ولاړه ده.

هغه مکتشفین چې د آسیا په څلور لاره یعنی افغانستان کې د کوم شي په لټون کې ول نهٔ د افغانستان په پار بلکه د هند او چین د پانګو او جغرافیوي موقعیت چې د روس تر پښتي ګېډي لاندې پروت وو او هم د لنډو نښلوونکو مواصلاتي لارو د لرلو په لټون کې ځکه پلټلې چې د تېلو د لېږد او د فارس خلیج او د هند د سمندر تودو اوبو ته د رسېدلو آسانه لارې ئې لرلې. خو افغانستان له خپلو جنګیالیو قومونو سره یو ځای د ستر الکسندر له مهاله نیولې بیا تر چنګیز خان پورې، د مغولو له ستروالکی نیولې بیا د برتانیې تر پراختیا غوښتونکو تیریو پورې، د پخواني شوروي اتحاد له لوړتیا غوښتنې نیولې او دا دی نن د امریکا تر متحده ایالاتو پورې هیڅکله د خپل پېنځه زره کلن تأریخ په اوږدو کې تېنګه او ثابته سوله او یا ډاډمن امنیت نهٔ دی لیدلی. **د همدومره پیریو په اوږدو کې د افغانستان پرګنو پرته له مرګ، جګړو، وېنې بهېدنو، ورانیو او د هېواد د بنسټونو له نړېدلو پرته بل څه نــهٔ دي لیدلي.**

له دې کبله دغه رساله خپلو بې وزلو پرګنو ته چې د تأریخ په ټولو اعصارو کې په بې رحمی کړول سوي دي په حق سره ډالۍ کوم. د افغانستان پرګنو د خپل تأریخ په ټولو اوږدو او کړلېچنو پړاوونو کې خپلې بقا ته آزادی سره د بې ساري مینې له لارې دوام ورکړی دی؛ هیڅ څوک دې په دې کې شک ونـهٔ لري چې دا پرګنې به په کوم لیرې وخت کې نـهٔ بلکه په ډېر نـېږدې راتلونکي کې د یوهٔ یو موټي متحد ملت په څېر په پېښو ودرېږي، دوی به دا ځل نـهٔ لکه پخوا چې د خپلو تیریګرو دښمنانو پر وړاندې یو موټي درېدل بلکه د یوهٔ متحد، متفق **«د الله «ج» د ساتنې تر سیوري لاندې به د نـهٔ بېلېدونکي ملت»** په توګه په پښو ودرېږي او د خپلو هغو حقه انساني حقوقو غوښتونکي به سي چې نور ئې لري یعني د سولې او امن په چاپیریال کې خپلو ځانونو او کورنیو ته ډاډمن ژوند، ددوی ملي وقار ته د درناوي، ددوی اعتقاداتو او تر ټولو مهمه ددوی خدای ورکړې آزادی ته د درناوي د حق غوښتونکي سي. څرګنده ده چې افغانان د نړۍ د نورو ملتونو په شان خپل ځان او خپلو کورنیو ته د سمسورتیا غوښتونکي دي. افغانان د منځنی آسیا د نورو ملتونو په پرتله تأریخ ته ثابته کړې چې د خپلو نورو ګاونډیو او د نړۍ د آزادي پالو ولسونو په تناسب ئې د خپلو وینو او د تندیو د خولو په برم ئې داسي او له درناوي ډک لوړ ځای او دریځ خپل کړی چې دا هېواد ئې د «نړۍ د ستروالکیو د هډ ایرې په نامهٔ» یاد کړی دی. **له همدې کبله ده چې دا ملت باید د دائمي بې طرفی، سولې او امن د نـهٔ نفی کېدونکي حق برخمن وګرځي، کټ مټ لکه سویټزرلند، او ښایي موږ هم وکولای سو دا هېواد په راتلونکي کې د آسیا سویټزرلند وبولو.** موږ د آسیا پر ټولو ملتونو او د ځمکي پر مخ پر ټولو سوله پالو او په آزادی مینو کسانو غږ کوو چې د بشریت لپاره دې د **نړۍ والي سولې** لاره غوره کړي؛ دا هغه لاره ده چې انسان ته وعده سوې لاره ده، خو یو شمیر لړکیو ورڅخه انکار کړی دی؛ دا هغه لړکي دي د حقیقت او د شعور اړوندي ځانګرتیاوې او د مینې او فطرت جوړونکي غوښتنې نـهٔ مني؛ دا هغه مینه ده چې پر بنسټ ئې «حنیف» انسان خلق سوی چې د ځمکي پر مخ د الله «ج» نایب واوسي.

د لمرۍ برخې پای

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکې په ځیر و لولئ